

02 H 266

17.6.
2
IOANNIS REICHII,

DISSERTATIO APOLOGETICO-VOTIVA

qua

CALPHVRNIA

Sapientissima inter mortales femina

à

conuitiis Vlpiani vindicatur,

&

VIRO-IVVENI

CLARISSIMO ATQVE DOCTISSIMO

IACOBO OTTO,

ANCLAMENSI-POMERANO,

pro summis in Iure honoribus publice & so-

lemniter disputanti perennis exobatur
felicitas.

)C8

Dexitiali multorum vocabulorum abusu iustas duxisse querelas æternum illud Britanniae decus, Io, Lockium, (a) dudum confessi sunt illi, qui solerti veritatis scrutinio & sanioris sapientiae studio indefessam huc vsque addixerunt operam. (b) Quum enim voces natura ipsa & citra hominum voluntatem nihil significant (c) & a libera Gentium voluntate & arbitrio omnis vocabulorum usus pendeat, vtpote quas penes arbitrium est, & ius & norma loquendi (d) factum est, vt mortalium quisque pro vana inclinationis, ingenii, adfectus propositique sui ratione ac indole nouam plane, eamque incommodam aut peruersam indies adfingeret significationem, natium vero & naturae rei & vocis origini consentaneum adequatumque sensum respueret nimis aut insuper haberet, vt summam adseueratione adfirmari possit, aut nullam, aut obscuram, ambiguum minusque aptam impositam esse hodie vocibus significationem. Exemplum longius petatum nobis haud conquirendum, sed quod praesens disputatio exanimandum sistit, intuendum paucis contemplandumque est, sic veritas adsertionis satis in propatulo habebitur. Varia imprimis & insignia vocabulorum, quae in Iure Ciuili commodum significationem habebant, immutandorum, vel nouiter effingendorum, vel absonum in sensum pertrahendorum specimina dedisse Pontificem Romanum in Iure, quod dicitur, Canonico, non potest fugere eum, qui compertum habet, illud ex foeda regnandi dominandique in Principes libidine confarcinatum esse, quae indignationem, liuorem & æmulationem, mag-nos illos veritatis ac pietatis hostes, perpetuos habebat comites, (e) vt non errauerim, si ex hoc fonte discessus Iuris Canonici a ciuili, errores, contradictiones, insulas doctrinas, quas Pontifex in hac sentina malorum fouet, promanasse adseram & consuetis vocabulorum abusus & veritatis immutationibus omne illud adscribam, quicquid in iniquo hoc iustitiae & equitatis sacrari contra scripturæ sacrae normam, recte rationis usum, legum ciuiliū sancita scriptum

(a) De l' Entendement humain, lib. III, c. 10. §. 2. (b) Rebhahn de interpret. Iur. obs. thes. 23. seqq. (c) Grot. de I. B. & P. lib. III. c. 1. §. 8. & August. lib. II. de doctrina Christi c. 24. (d) Anton le Grand, Instit. Philof. p. 1. c. 10. n. §. 1.º. §. 10. (e) Stryke de præcogn. iur. vniuers. cap. 8. §. 1.

tum legitur. Absit tamen vt ob sacrilega & impia quadam adser-
ta, errores falsasque opiniones passim in illo corruscantia, illud to-
tum abdicemus, aut igni flammisque cum Luthero tradamus, aut
denique tota confitorum plaustra in illud exoneremus, quum ar-
duæ nos & prægnantes circumstent rationes, ob quas maiori cum
diligentia ius Canonicum euoluendum addiscendumque est, quam
Ius Iustinianeam. Exhibuit nobis eas, quamuis summatim & bre-
uiter Excellentissimus Vir, Christianus Thomasius, & solidis ar-
gumentis publica ab vtilitate petitis demonstrandum dedit, plus
temporis studii Iuri Canonico, quam Ciuili & Romano impen-
dendum esse. (g) Nec permittit studii iuridici ratio, aliam in com-
paranda Iuris æquie notitia ingredi viam, si vtriusque Iuris Can-
ditati, Licentiati aut Doctoris nomen dignitatem que cum laude
sustinere cupimus. Dandum enim aliquid veniæ est præoccupatis
mortalium mentibus partiumque studio abreptis, cui plurima
pars Doctorum, qui huius iuris placita in vnum redegerunt syste-
ma, addicta tenebatur, ac separandum a scoriis aurum est, quod in
venis legum delitescit, quo vtilia ab inutilibus, vera ac falsis iuste
secernantur & reiectis casis futilibusque ea, quæ frugi sunt & e-
molumentum in Republica vtraque habend, retineantur. Positum
esse solet in more cauti solertisque ventatis scrutatoris, sane vbi-
que & salutaria sectari dogmata, & si quæ minus recta aut a ratione,
pietate ac vtilitate aliena deprehendit, ea castigat & abusui obnoxia
aut deprauata in melius commutat. Hæc me impræsentiarum
commouit ratio, pro Calphurnia, sapientissima femina, apologi-
am scribere mentisque meæ cogitationes de illo Prætoris Edicto
vberritus explanatusque exponere, quod Ulpianus L. i §. 5. π. *de po-
stulando* exhibet & ob illud sceminas a Procurratoris officio, ceu ma-
xime virili, arcet & cohibet, hæc verba pro ratione adlegans: *ne
contra pudicitiam sexui congruentem alienis causis se immisceant, ne virili-
bus officiis fungantur mulieres*. Nec in his subsistit, sed originem a Car-
fania. improbissima femina, petit, quæ inuerecunde postulans &
Magistratum inquietans, causam dederit Edicto, cui sancito con-

):(2

sona

(f) Henr. Cornel. Agrippa, de vanit. scient. c. 92. (g) in præfat. ad Gerh. von Ma-
strich, Histor. Iur. Eccles. & Pontif.

sona est L. 2. *π. de R. I. & L. 18. C. de Procurat.* Hallucinatū fuisse Vlpianū pro more suo in rationibus adiectis primo ad spectu patet, dum impudentiæ donum personis, quæ postulare cupiunt, haud obscure adscribit & feminas eapropter ab Aduocati officio coercet, ne contra pudicitiam sexui huic congruentem alienis causis sese immiscentes quidquam sulcipiant. Sic enim suo iam æuo existimauit Vlpianus, & ita adfectus adhuc hodie est multorum animus, ut loco probitatis, honestatis ac doctrinæ animum subdolum, vaniloquentiam seu garrulitatem ac donum impudentiæ Aduocatis anxie commendent, nec infrequenter eosdem verbis Luciani instruant: (h) *Quod maximum est, temeritatem asser, dein audaciam & impudentiam; verecundiam autem mansuetudinem, mediocritatem & erubescētiā domi relinque: inutilia enim sunt & negotio per quam contraria.* Et porro: *audacia & impudentia, mendacium quoque promptum ac semper in labiis summis peritrium & inuidia erga cunctos, odium quoque & blasphemia, nec non calumnie frequentes, hæc te breui celebrem & conspicuum reddent.* Nec melior maiorisque momenti altera est, quam subministrat Vlpianus ratio, ne virilibus officiis fungantur mulieres, quum illæ ad illa negotia virilia sponte prompteque admittantur, nec in propria causā, si eam in foris proponere & ferram alterationis cum aduersario reciprocare volunt, a iudiciis excludantur. Recte enim iudicat Consummatissimus Regiæ nostræ Academiæ Ictus, Samuel Strykius, (i) dum Aduocati officium naturæ femininæ haud contrarium pronunciat atque exemplum a Regio Imperio, munere maxime virili, cui feminæ prudentissime felicissimeque olim præfuerunt & adhuc hodie præsunt, petit, futes Magonii (k) & Borelli (l) rationes refutans, opinantium: Iudicem mulieris venustate vel facundia amore capi facileque corrumpi posse. Nec prætermittenda est origo seu occasio Edicti Prætorii, cuius heic mentionem iniicit Vlpianus, sed videndum, quid præfidii pro communi doctrina in ea lateat, ne quidquam omittamus, quod nobis ansam præbere possit thema nostrum exactius exami-

(h) Vid. Ziegler Rabulistic. c. 4. & 9. ac Parthenius litigiosus lib. II. c. 7. (i) in disp. de Aduocat. conscient. cap. I. n. 21. (k) Cynosur, Aduocat. p. II. c. 2. n. 13. (l) de Mag. Edict. lib. I. c. 7. n. 47.

nandi bonterandique. Dedit vero illam Carfania, quæ improbis-
sima dicitur femina, inuerecunde postulans & Magistratum inqui-
etans. Abusum fuisse Vlpianum Carfaniæ vocabulo illudque Cal-
phurniæ loco substituisse, hauc vanam facio coniecturam & ex i-
psa Doctorum dissensione suspicionem duco, dum ambiguo Marte
de nominæ feminæ certant, quæ adiecta omni verecundia refrac-
tisq; pudoris claustris cane impudentior postulauerit Magistra-
tumque inquietauerit. Vulgus Interpretum eam vocat Carfa-
niam, sed Corasius (m) eam Caiam Afraniam Licinii Buëtrionis
vxorum adpellat, auctoritate Valerii Maximi (n) procul dubio ni-
tens, qui eam adeo promptam ad lites contrahendas pronunciat,
vt inusitatis foro latratibus assidue tribunalia exercendo mulie-
bris calumniæ potissimum euaserit exemplum. Quamuis More-
rius (o) cum Valerio Maximo eam lecti foedere rectius societ Lici-
nio Buccioni, Senatori Romano Amplissimo, fronti tamen illius i-
dem tixandi litigandiq; in foro notam inurat. Qui adcuratus
sentiunt, Calphurniam, Plinii Iunioris vxorem nominant (p) quæ
in studiis humanioribus & Iurisprudentia tantos fecit progressus,
vt non solum librum, quem Maritus conscribere inchoauerat, per-
fecerit & luci publicæ exposuerit; (q) verum etiam ea facundia ac
animi promptitudine causas in Iudiciis perorauerit, quæ fata caus-
arum dirimebat, lapsa erigebat, fatigata reparabat & gloriosæ vocis
confixa munimine, laborantium spem, vitam & posteros descende-
bat, (r) quas egregias animi dotes ipse Plinius admiratur & exqui-
sitissimis laudibus exornat. (s) Provocat Morerius (t) ad Antoni-
um Augustinum *de Leg. & Sci.* qui Autor si ad manus esset, plura
fortitan de persona, eruditione ac iuris notitia prudentissimæ hu-
ius feminæ edisserere valeremus. Inquisituri iam in genuinas E-
dicti Prætorii rationes, reiicimus falsa & insulsa Vlpiani dicta & ve-
riora ac meliora substituimus, quo nobis de origine & occasione

): (3

Edi-

- (m) lib. IV. Miscell. c. 21. (n) lib. VIII. c. 3. exempl. 2. (o) Dictionaire Historiq.
sub voce Afrania. (p) Hoffmann in Lexic. vniuers. tom. 1. p. 334. & Henric.
Corn. Agrippa oper. part. post. de nobilit. & præcell. sex fem. p. 536. (q)
Joh. Frauenlob in der Lobwürdigen Gesellschaft gelehrter Weiber p. 6.
(r) L. 14. C. de Aduoc. diu. Iudic. (s) lib. IV. Epist. 19. (t) Diction. Histo-
rig. sub. voce Calphurnia.

Edicti constet & causa erroris communis in lucem emergat. Ea plerumque est mortalium indoles & praua hæc consuetudo altas dudum in multorum animis radices egit, ut vel dictis Virorum auctoritate pollentium fascinati, aut vano vitiosoque vitæ genere, quod cacoethes hominum sectatur, temeraria inconsultaque de rebus personisque plurimis, quas vel obiter norunt aut per transennam adspexerunt, iudicia proferant eaque postea arcte teneant defendantque, quæ tamen, si verum hominumque naturam, indolem, dignitatem ac præstantiam adcuratius introspiciunt, falsaprehendunt atque a veritate alienissima. Platonis (u) itaque, Aristotelis (x) aliorumque veterum Philosophorum auctoritate factum esse credo, quod feminis impudentia, iracundia, inconstantia &, nescio, quid monstri adscriptum illudque Poete effatum (y) Varium & mutabile semper.

Femina,

pro folio Sybillæ re putatum fuerit, quia iam adlegata vitia promiscuræ saltem multitudini ac gregariæ colluiei, non vero feminis honestis & præstantibus adscribi possunt, utpote quæ teste Becmanno (z) atque Menagio (a) magis ex educationis institutionisque defectu, quam naturæ culpa proueniunt: nemini enim præclusa est virtus, sed omnes admittit, nulla vel sensus vel sexus ratione habita. (b) Nihilominus hanc ineptam & a profanis mentibus effictam opinionem Prætores auide adripuerunt & ob enarrata crimina præstantissimas ac virilis animi feminas ab Aduocati munere suscipiendo coercuerunt, quos improvide sequuti Icti veteres eas quoque a muneribus Reipublicæ exornandis ceterisque dignitatibus procul abesse iusserunt, vix memores illius effati, quod alibi (c) de feminarum iudicio ingenique *ἀνρίβητα* pronunciarum. Sed mitto iam hoc *ἀνρίβητα* specimen, quod temeritatem, præcipientiam & incuriam illorum, qui placita Ictorum veterum in vnum congeßerunt systema, apertissime prodit. Hic tamen animum meum ad huc vellicat scrupulus, quare Vlpianus Calphurniam,

(u) Lib. VI de LL. (x) lib. IX. de Histor. animal. c. 10. (y) Virg. IV. Aeneid. v. 469.

(z) Medit. pol. cap. VI. §. 3. (a) in Histor. mulier. Philos. Dacieriæ inscripta p. 3.

(b) Seneca lib. III. de beneficiis cap. 18. (c) L. 12. §. 1. π. de Iudic.

niam, leuissimam feminam tantis verborum contumeliis lacerauerit, cui tamen teste, omnis exceptionis maiore, Marito, summum fuit acumen, summa frugalitas, castitas ac literarum studium. (d) Criminatur quidem Vlpianus, quod inuerecunde postulauerit & Magistratum inquietauerit, sed conuitia sua non probat, quin potius apertum male causæ indicium profert, dum Carfaniæ nomine abutitur, veritatem opprimit & imperitis imponit. Laude potius ac prædicatione dignam iudicio Calphurniam & dicta Vlpiani contumeliosa contemno: quia pro iure suo agebat & illud, quod fas erat, a Iudicibus imperitis & maleuolis ardentem efflagitabat, qui consutis dolis ac degnis illud inflectere ac violare meditabantur: nam res suas in iudicium deducere, postulare & Magistratum sollicitare non est flagitium, sed iustitiam partibus litigantibus denegare & cum repulsa easdem dimittere crimen inuoluit. Hoc procul dubio animaduertunt nonnulli iuris Antistites & iniquum Edictum Prætorium aliqua tantum ex parte ad æquitatem redeunt, dum fœminas in causis propriis, necessariis, piis & summaris postulantes summa cum iustitia admittunt, (e) cognitum perspectumque habentes, impudentiæ donum masculis æque ac feminis male moratis competere, eosque his sæpius hoc in flagitio dubiam reddere palmam. Comprobant hoc ipsum viuo exemplo fori nostri titinnabula, quæ Rabulistarum nomine venire solent, digna ob iteratum impudentiæ perfrictæque frontis crimen, vt non solum Aduocati prouincia; verum etiam reliquæ dignitates atque munera ipsis interdicerentur. Nolo tamen hac Apologia pro Calphurnia conscripta mulierum impudicarum, quæ exemplar luxuriæ ac leuitatis absolutum præbent, partes in me defendendas suscipere, tantum absit, vt Frauenlobii nomen adfectum quod ob infinitas laudes omni generi femineo compositas consequutus est ille Henricus Moguntinus, Frauenlobius dictus & post mortem a mulieribus ex hospitio vsque ad locum sepulturæ deportatus, quam lepidam historiam Albertus Argentinensis litterarum monumentis prodidit (f) Sed hoc tantum intendo reuocandum

(d) Plin. loc. adleg. (e) Vid. Strykii Aduocat, ad compend, Lauterbach. p. 110, voce femina. (f) Vid Bayle Dictionair, Critiq. sub voce Frauenlob, p. 1290.

dum esse Ediētum Prætorium plus iusto seuerum, admittendasque esse feminas ad officia & munera publica, ne iis via ad virtutem præcludatur. Nam ex historia litteraria compertum habeo, Scythas nomen feminarum frustra perhorruisse, veteres autem Germanos mulierum sanctiones & placita optimo iure omni cultu ac honore fuisse prosequutos. (g) Subministraretur hoc emolumentum indigentibus pressisque paupertate maritis, quibus res angusta domi aut curta supellex eruditionis est, leuamen, vitam commodam agendi & opera mulieris toti familiæ de victu & amictu proficiendi. Haberet hæc sanctio tum alia emolumenta plurima, tum illud in primis, quod feminæ in paupertate constitutæ tam solutæ, quam lecti fœdere sociatæ honestis modis victum & amictum sibi suisque quærere & reiecto flagitioso vinendi genere maximis ac pene immortalibus meritis Rempublicam Patriamue exornare possent, vt alia commoda inde in societatem humanam vperim protuberantia iam silentii velo obuolam. His finem facio & officii mei memor, Tibi, Clarissime Otto, qui in Oderana & fridericiana Academia Philosophiæ & Iurisprudentiæ præclaram per integrum lustrum, & quod excurrit, dedisti operam, summos honores mox conferendos ex animo gratulor, voueoque, vt iuris æquie notitiam in tota tua vita excolas viuoque exemplo repræsentes, quo in iure vtroque rite excellas locumque aliquem non inter circumforaneos istos clamatores, sed inter veros & graues Ictos mox obtineas. Data opera abstineo longioribus encomiis, nec per laudes Tuas latius decurro, ne modestiam Tuam offendam & ad sententiarum criminem incurram.

(g) Tacit. de Mor. Grem. c. 8.

las-
em
cy-
er-
ac
en-
ifta
no-
ro-
na,
fo-
um
nis
na-
im
ffi-
ci-
te-
res
ue
es,
ir-
ox
per
&

02 4 266

ULB Halle

003 058 441

3

Sb

64

17.6.
2

IOANNIS REICHII,
DISSERTATIO APOLOGETICO-VOTIVA

qua

CALPHVRNIA

Sapientissima inter mortales femina

à

conuitiis Vlpiani vindicatur,

&

VIRO-IVVENI

CLARISSIMO ATQVE DOCTISSMO

IACOBO OTTO,

ANCLAMENSI-POMERANO,

pro summis in Iure honoribus publice & so-

lemniter disputanti perennis exobatur
felicitas.

)(8